

Sobre les idees que veuen la llum i les que no

Published by [Raquel Torrecilla Pallarés](#) [1] on 14/09/2026 - 14:04

Fa uns dies, durant un congrés, escoltava professionals del sector explicar projectes de mediació i educació cultural molt interessants. Projectes construïts a foc lent, desenvolupats amb comunitats, centres educatius, artistes o col·lectius; processos que havien necessitat temps per assajar, equivocar-se, reformular-se i trobar la seva manera de ser.

Mentre els escoltava, em vaig descobrir pensant diverses vegades *"quina sort haver pogut fer això"*.

No ho pensava des de l'enveja, ni molt menys. Tampoc com una manera de restar valor a la feina de qui presentava. Al contrari. Si alguna cosa sabem les persones que treballem en cultura és tot el que hi ha darrere d'un projecte abans que arribi a estar finalitzat i compartit com una bona pràctica. Precisament per això, mentre escoltava aquelles experiències, em costava separar els projectes de les condicions que els havien permès existir.

Perquè una cosa és tenir una idea i una altra, força diferent, aconseguir que aquella idea trobi un lloc on passar.

Treballant en mediació això ens passa constantment. Una visita et fa pensar en una altra manera d'abordar una peça. Una conversa amb un grup obre una pregunta que podria convertir-se en un projecte. Detectes una necessitat que no estava prevista en la programació o imagines una aliança amb una escola, una associació o un col·lectiu que podria generar alguna cosa interessant. Sovint les idees apareixen així, enganxades a la pràctica, perquè alguna cosa que passa en la relació amb els altres ens obliga a mirar de nou allò que estàvem fent.

De vegades aquestes intuïcions troben terra fèrtil. Hi ha algú que les escolta, una mica de temps per desenvolupar-les, una institució disposada a assumir que encara no sabem exactament on ens portaran. La idea es comparteix, es transforma, incorpora altres mirades i deixa de ser només teva. I és justament aquí on comença a esdevenir projecte.

Però també coneixem bé l'altra possibilitat. La idea interessa, però aquell any no hi ha pressupost. O no encaixa amb la programació. O l'equip ja està sostenint massa coses. O caldria una persona que no tenim. O la institució es troba en un moment en què obrir un procés nou és, senzillament, inviable. Ningú no diu necessàriament que sigui una mala proposta. De vegades fins i tot hi ha entusiasme. «Ho hauríem de recuperar més endavant». I la frase queda flotant una temporada fins que les urgències quotidianes l'acaben empenyent cap a algun racó.

Aquella idea no fracassa. En realitat, ni tan sols arriba a començar. I és en aquesta diferència on últimament em sembla que hi ha alguna cosa sobre la qual val la pena aturar-se.

Quan pensem en el sector cultural, inevitablement ho fem a partir del que podem veure. Coneixem les exposicions que s'han inaugurat, els programes que s'han desplegat, les mediacions que s'han documentat, les recerques que s'han publicat. Anem a congressos i escoltem aquells processos que han pogut arribar fins al punt de ser narrats. A partir d'aquí construïm referents, identifiquem metodologies, parlem de pràctiques transformadores i configurem, també, una certa idea del que està passant en el sector.

Però tot relat té un fora de camp. I en aquest fora de camp hi ha una quantitat difícil de calcular de projectes que mai no han arribat a ser-ho. Intuïcions, esbossos, converses, propostes que no han trobat el moment, el context o els recursos necessaris per passar de la possibilitat a la pràctica.

No sabem si eren millors o pitjors que els que sí que coneixem. Precisament perquè no s'han pogut posar en joc, no podem saber-ho. I aquesta qüestió em sembla especialment rellevant en mediació cultural perquè tendim a entendre les nostres pràctiques com a situades, relacionals i obertes al context. Sabem que un projecte no es produeix en el buit. Pren forma en relació amb unes persones concretes, una institució determinada, un territori, unes temporalitats i unes condicions materials. Però potser no sempre apliquem aquesta mateixa mirada quan pensem en les possibilitats que tenen les professionals de generar noves pràctiques.

Podem imaginar, per exemple, dues mediadores que detecten una necessitat semblant i tenen dues intuïcions

igualment potents. Una treballa en un context on existeix cert marge per assajar. Pot compartir la idea, contrastar-la, dedicar-hi temps i començar amb una prova petita sense haver de saber abans de començar exactament quin serà el resultat. L'altra treballa en una institució amb un equip mínim, una agenda plena i els recursos compromesos fins a final d'any. Potser comparteix la seva proposta en una reunió i tothom coincideix que seria interessant explorar-la. Però no passa d'allà.

Al cap d'un temps, la diferència entre les dues ja no és només que una idea s'hagi materialitzat i l'altra no. La primera medidora disposa ara d'una experiència sobre la qual pensar. Ha pogut observar què passava quan aquella intuïció entrava en contacte amb altres persones, ha hagut de modificar-la, potser ha descobert que algunes de les seves hipòtesis no funcionaven i n'han aparegut d'altres que no havia imaginat. Ha produït coneixement des de la pràctica.

I, a més, aquell procés deixa rastre. Es pot documentar, compartir, escriure, presentar. Passa a formar part de la trajectòria professional de qui l'ha impulsat i, sovint, obre la porta a altres converses i altres oportunitats. En canvi, l'altra idea no deixa rastre. I això ens obliga a preguntar-nos fins a quin punt allò que reconeixem com a experiència, innovació o fins i tot talent professional és també el resultat d'haver disposat de determinades condicions per posar les pròpies idees en circulació.

No és una qüestió nova. Des de diferents àmbits s'ha qüestionat fa temps aquella imatge gairebé romàntica de la creativitat com alguna cosa que neix exclusivament d'un individu especialment inspirat. Mihaly Csikszentmihalyi, per exemple, va plantejar la creativitat com un fenomen sistèmic: perquè alguna cosa nova arribi a ser reconeguda com a tal no n'hi ha prou amb qui la imagina, sinó que cal també tot un entorn que pugui acollir-la, validar-la i fer-la circular. Howard Becker ens va ensenyar, des de la sociologia de l'art, a mirar les pràctiques artístiques com el resultat de mons de cooperació en què intervenen moltes més persones, recursos, acords i convencions de les que solem veure quan contemplem el resultat final.

Portat al terreny quotidià de la mediació vol dir que les idees també necessiten que algú els faci lloc. I fer lloc és una qüestió material, però també institucional i relacional. Vol dir disposar de recursos, és clar, però també de confiança, de temps, de capacitat de decisió i d'un cert marge per no saber. Vol dir entendre que una professional no només executa un programa o dona resposta a unes tasques previstes, sinó que la seva relació quotidiana amb els públics, les comunitats, les obres i els contextos també produeix coneixement i pot generar noves línies de treball.

Això entra en tensió amb una realitat que segurament també ens resulta familiar. Demanem a les institucions culturals que siguin més obertes, més permeables, més participatives; demanem als equips que innovin, que treballin transversalment, que generin noves relacions amb els públics i que siguin capaços de respondre als contextos. Però aquestes pràctiques necessiten temps per ser pensades i espai per ser assajades. És difícil sostenir una mediació que es vulgui realment situada si tot el temps disponible està destinat a executar allò que ja estava decidit.

Potser per això m'interessa menys preguntar-nos com podem tenir més idees innovadores i més pensar quines condicions institucionals permeten que les idees que ja existeixen puguin desplegar-se. No es tracta, evidentment, que qualsevol intuïció hagi d'acabar convertida en projecte. Les institucions han de prioritzar i els recursos sempre tenen límits. Tampoc no voldria romantitzar qualsevol proposta que no s'ha pogut dur a terme com si, pel simple fet de no haver existit, hagués estat extraordinària.

La qüestió és una mica diferent... Quins espais tenim per compartir una idea abans que estigui completament tancada? On podem assajar una pràctica sense haver de prometre'n els resultats abans de començar? Quin marge tenen els equips per deixar-se afectar pel que passa en la relació amb els públics i convertir aquest coneixement en noves propostes? Què fem amb aquelles intuïcions que no encaixen en les prioritats immediates d'una institució però que assenyalen preguntes que valdria la pena continuar explorant?

Potser necessitem pensar més en aquestes zones intermèdies. En petits espais d'experimentació dins de les institucions, en temps reservats per a la recerca des de la pràctica, en aliances entre professionals i equipaments, en contextos on una idea pugui circular fins i tot quan no pot desenvolupar-se allà on va sorgir. No necessàriament calen grans laboratoris ni grans pressupostos.

A vegades, el que transforma una intuïció en una possibilitat real és simplement que hi hagi temps per continuar la conversa.

I vosaltres, que en penseu?

Categories: Article

Categories: Articles i anàlisi

Tags: mediació

- [2]

Source URL: <https://interaccio.diba.cat/en/blogs/2026/09/14/sobre-les-idees-que-veuen-llum-les-que-no>

Links:

[1] <https://interaccio.diba.cat/en/members/torrecillapr>

[2] <https://interaccio.diba.cat/node/10604>